

05

අග්නිදිග ආසියාවේ හා අනෙ පෙරදිග රටවල බෞද්ධ සංස්කෘතිය

හැඳින්වීම

අග්නිදිග ආසියාවේ සහ අනෙ පෙරදිග රටවල බෞද්ධ සංස්කෘතිය මේ පාඩමෙන් ඉගැන්වේ. මියන්මාරය (බුරුමය) තායිලන්තය (සියම) කාම්බෝජය ලාඕසය, ඉන්දුනීසියාව අග්නිදිග ආසියාවට අයත් වෙයි. අනෙ පෙරදිග රටවලට චීනය, කොරියාව හා ජපානය යන රටවල් ඇතුළත් වෙයි. පසුගිය පාඩමේ දී ඔබ අධ්‍යයනය කර ඇති බැවින් මෙහිදී ලංකාවේ සහ ඉන්දියාවේ බෞද්ධ සංස්කෘතිය හැඳුරුමක් නොකෙරේ.

5.1 බුරුමයේ ථෙරවාදී බෞද්ධ සංස්කෘතිය

▲ පිහිටීම

ඉන්දියන් සාගරයට මුහුණලා වර්තමාන ඇසෑමයට යාබදව නැගෙනහිර තායිලන්තය මායිම් කොට පිහිටි දේශය බුරුමය නැත්නම් මියන්මාරය ලෙස හඳුන්වයි.

සිතියම 5.1 අග්නිදිග ආසියාව හා ඇත පෙරදිග රටවල්
උපුටා ගැනීම 7 ශ්‍රේණිය භූගෝල විද්‍යාව පෙළපොත ඇසුරෙනි

5.1.1 බුරුමයට බුදුසමය පැමිණීම

අගෝක ධර්මදූත ව්‍යාපාරයට අයත් වූ සෝණ රටිය හෙවත් සුවණ්ණ භූමිය බුරුමය (මියන්මාරය) ලෙස අනුමාන කරනු ලැබේ.

ක්‍රි. ව. පස් වන සියවස වනවිට බුරුමයේ ප්‍රධාන ජන වර්ග දෙකක් විය. ඉන් එක් වර්ගයක් නම් ටිබෙට් ජාතික පරපුරකින් පැවත එන “පියු” ජනයා ය. අනෙක් කොටස මොන් (කලයි) නම් වේ.

පස්වන සියවසට අයත් රත්තැට්වල කොටා ඇති දකුණු ඉන්දියානු අක්ෂර අනුව පියු ජනයා එම වකවානුවේ දී ථේරවාදී බුදු සමයට හුරු පුරුදු වී සිටි බව ඉතිහාසඥයෝ විශ්වාස කරති.

දකුණු ඉන්දියාවේ මදුරාසිය අසල පැරණි කාංචිපුරය පරිශ්‍රයේ ධර්මපාල අටුවාවාරීන් යටතේ ථේරවාදී බුදුසමයේ උද්දීප්තියක් ඇතිව තිබිණ. බුරුමයේ පියු ජනයා පස්වන හා හයවන සියවස්වල හුරු පුරුදු වී සිටි ථේරවාදී බුදුසසුන් පිළිවෙත්වලට කාංචිපුරයෙන් ආභාසය ලැබෙන්නට ඇතැයි ද විශ්වාස කෙරේ.

මොන් ජනයා දකුණු බුරුමයේ ටාටොන් නගරයේ ද පසුව ජේගු නගරය ආශ්‍රිතව ද වාසය කළහ. මේ ප්‍රදේශය රාමඤ්ඤ දේශය නමින් ප්‍රකට විය. මෙහි වාසය කළ මොන් ජනයා මධ්‍යම සියමේ ලොප්පුරි බොද්ධ විහාරය හා සම්බන්ධතා පැවැත්වූ බව පස්වන සියවසට අයත් පල්ලවාක්ෂරවලින් ලියවුණු සෙල්ලිපියකට අනුව විශ්වාස කෙරේ.

මධ්‍යම ඉන්දියාවේ ව්‍යාප්තව පැවති මහායාන බුදුසමයේ බලවේග පස් වන සියවස තරමේ සිට බුරුමයට පිවිසෙමින් තිබිණ. මේ අනුව ආරම්භයේ සිට එකොළොස්වන සියවස දක්වා බුරුමයේ ශාසන ඉතිහාසය ගොඩනැගෙන්නේ අනුමාන වශයෙනි.

5.1.2 බුරුම ථේරවාදී බුදු දහමේ ප්‍රබෝධය

ඉහළ බුරුමය හා පහළ බුරුමය එක්කොට පාගාන් අගනුවර සිට පාලනය ගෙන ගිය අනුරාද්ධ (අනවරථ) රජු බුරුමයේ ථේරවාද බුදු දහමේ පුනරුදය සඳහා කටයුතු කළේය. ඔහු සුප්‍රකට ස්වේදගොන් චෛත්‍යය ගොඩනගන ලද පාලකයා වේ.

1059 ආරම්භ කළ එම චෛත්‍ය නිර්මාණය 1077 දී ඔහු මිය යන තෙක් ම නිම කළ නොහැකි විය. එහි බුදුන් වහන්සේගේ අකු ධාතුව, ලලාට ධාතුව හා දන්ත ධාතුව නිධන් කොට ඇතැයි විශ්වාස කරනු ලැබේ. තව ද එහි, වංශකථාවල සඳහන් සාම්ප්‍රදායික දේවතාවන් තිස්හත් දෙනාගේ ම ප්‍රතිමා ඉදි කොට ඇත.

රූපය 5.1 ස්වේදගොන් වෙහෙරය

අනවරට රජතුමාගේ අනුප්‍රාප්තිකයා ලෙස ඔහු දෙවන පුත් කාන්සිත්ට 1084 දී රාජ්‍යයට පත් විය. ඔහු ද බුරුමයේ ථේරවාදී බුදුදහම ප්‍රභවය සඳහා කටයුතු කළේය. 1090 දී මෙම රජු සුප්‍රකට ආනන්ද විහාරය ඉදි කළේය. මින් අරහත් තෙරුන්ගේ හා කාන්සිත්ට රජුගේ ද මූර්ති දෙකක් මෙම විහාරයෙහි තිබේ.

දීප්තිමත් සුධාලේපනයෙන් හා රන් කොතින් විරාජමාන ආනන්ද විහාරය පාගාන් නගරයේ විස්මය ජනක පූජනීය ස්මාරකයක් ලෙස බහුමානයට පාත්‍ර වී තිබේ. ජාතක කථා නිරූපිත පුවරු එක්දහස් පන්සියයක් හා බුද්ධ චරිතයේ විවිධ අවස්ථා නිරූපිත මූර්ති අසූවක් ද විහාරයේ බිත්ති කුහරවල පටු ගමන් පථයන් හි දක්නට ලැබේ. කාන්සිත්ට රජුගේ මව ඉන්දිය කාන්තාවක් බවට පවතින එක් මතයකුත් සිංහල කාන්තාවක් බවට පිළිගැනෙන තවත් මතයකුත් පවතින හෙයින් මෙකී නිර්මාණයට ඉන්දිය මෙන් ම ලාංකීය චිත්‍ර මූර්ති කලාවේ ආභාසය ලැබෙන්නට ඇති බව කලා විචාරකයෝ පවසති.

රූපය 5.2 ආනන්ද විහාරය

5.1.3 බුරුමය හා ලංකාව අතර පැවති සබඳතා

එකොළොස් වන සියවසේ සිදු වූ චෝළ ආක්‍රමණ සමයේ ත්‍රිපිටක ධර්ම රැගෙන ආරක්ෂාව පතා රාමඤ්ඤ දේශයට වැඩම කළ මෙරට මහ තෙරවරුන් ටාථොන් අගනුවර නැවතී සිටි බව බුරුම වංසකථාවලින් අනාවරණය වේ. මේ අනුව පාගාන්හි ථේරවාදී බුදු දහමේ උද්දීපනයට ලාංකීය ශාසනික සබඳතා ඉවහල් වන්නට ඇත. අනවරථ රජු ටාථොන් ආක්‍රමණවලින් පසු සිංහල භික්ෂූන් වහන්සේලා පාගාන් නුවරට වැඩමවාගෙන ගිය නිසා එහි පැවති මහායානවාදය පසු බැස ථේරවාදී සසුන තහවුරු විය.

1070 දී චෝළ ආධිපත්‍යයෙන් රජරට නිදහස් කොට පළමුවන විජයබාහු පොළොන්නරුවේ රජ විය. එකල විනය කර්මය සඳහා අවශ්‍ය ගණ පූරණය දිවයිනෙන් සොයා ගැනීමට නොහැකි වූ නිසා රජතුමා බුරුම රජු වෙත දූතයන් යවා භික්ෂූන් හා ත්‍රිපිටකය වැඩමවා ගත් බව වංසකතාවලින් මෙන් ම වේලෙක්කාර දෙමළ සෙල්ලිපියෙන් ද හෙළි වෙයි. මේ අවස්ථාවේ කැඳවාගෙන එන ලද්දේ මෙරටින් බුරුමයට වැඩම කොට සිටි මහතෙරුන් වහන්සේලාගේ ශිෂ්‍යයන් විය හැකි බව ඉතිහාසඥයෝ පිළිගනිති. බුරුම ලාංකීය සබඳතා වැඩි දියුණු කිරීමට සිංහල භික්ෂූන් වහන්සේලා නිසැකව ම දායක වන්නට ඇත.

පළමුවන විජයබාහු රජතුමාගේ සමයේ බුරුමය සහ මෙරට අතර පැවති වාණිජ හා සංස්කෘතික සබඳතා බිඳ වැටෙන ලෙස පසුව ක්‍රියා කළ බව මහාවංසයේ පහත සඳහන් කරුණු වලින් හෙළි වේ.

- ❖ මෙරටින් ගිය වෙළඳුන්ට තහනම් නීති පැනවීම
- ❖ සංස්කෘතික නියෝජිතයන්ට හිරහැර කිරීම
- ❖ කාම්බෝජයට යවන ලද සිංහල කුමාරිකාවක් පැහැර ගැනීම

එයට ප්‍රතික්‍රියා දැක්වූ මහා පරාක්‍රමබාහු රජතුමා බුරුමය ආක්‍රමණය කළ බවත් ඒ සඳහා දමිළ අධිකාරී ආදිත්‍ය හා කිත්තුවරගල් සෙන්පති ඇතුළු හමුදාවක් යෙද වූ බවත් දැක්වේ. මෙකී ගැටුම සිංහල භික්ෂූන්ගේ මැදිහත්වීම මත සමථයකට පත් වූ බව එම රජතුමාගේ දොළොස් වන වසරේ දෙවනගල සෙල්ලිපියෙන් හෙළිවෙයි.

මහා පරාක්‍රමබාහු රජතුමාගේ අනුග්‍රහයෙන් සිදු වූ සංඝ සාමග්‍රිය හා ත්‍රිපිටක අටුවාවලට ටිකා ලිවීම ආදී ශාසනාභිවෘද්ධි ක්‍රියාමාර්ග ගැන තොරතුරු දැනගත් ප්‍රකට බුරුම භික්ෂූන් මෙරට බුදු සමය හැදෑරීමට දිවයිනට පැමිණ තිබේ. බුරුම රාජතුරු

පදවිය හෙබ වූ පන්ථගු මහා ස්ථවිරයන් වහන්සේ 1167 දී වැඩමවා ශාසන පිළිවෙත් හදාරා ආපසු වැඩම කොට ඇත. ඉන්පසු උත්තරජීව හිමි ඡප්පට නම් හික්ෂුන් වහන්සේ සමඟ පැමිණ දස වසරක් ශාසන පිළිවෙත් හදාරා පෙරළා බුරුමයට වැඩම කර ඇත.

පෙරළා බුරුමයට වැඩම කළ ඡප්පට තෙරුන් සිහල සංඝ හික්ෂු නිකායක් ආරම්භ කර ඇත. ඒ වන විට බුරුමයේ පැවතියේ මින් අරහං තෙරුන්ගෙන් පැවත ආ මොන් හික්ෂු නිකාය වේ. 1173 - 1210 අතර රජ කළ නරපති සිටු රජුගේ කාලයේ සිහල හික්ෂු නිකාය ලංකාව සමඟ නිරන්තර සබඳතා පවත්වා ඇත.

හයවන පරාක්‍රමබාහු සමයේ 1424 බුරුම හික්ෂුන් හය නමක් සිංහල උපසම්පදාව සඳහා පැමිණ ඇත. මේ වසරේ ම සියම් හා කාමිබෝජ හික්ෂුන් වහන්සේලා තිස්තුන් නමක් තත්කාලීන සංඝරාජ ධුරය දරූ වනරතන මාහිමියන් ප්‍රමුඛ මහ තෙරවරුන්ගෙන් උපසම්පදාව ලැබූහ.

1450 වසරේ රාමඤ්ඤ දේශයේ මත්තිම නගරයේ සේවසුවණ්ණසෝහණ තෙරුන් වහන්සේ ප්‍රමුඛ හික්ෂු පිරිසක් මෙරටට පැමිණ කැලණි ගඟේ ඉදි කළ උදකුක්බේප සීමා මාලකයේ දී උපසම්පදාව ලැබූහ. මෙහිදී කර්මවාගාවාර්ය තනතුර දැරුවේ විජයබා පරිවේණාධිපති රාහුල ස්ථවිරයන් වහන්සේ ය. මෙලෙස උපසම්පදාව ලත් බුරුම හික්ෂුන් වහන්සේලා ආපසු වැඩමවා සිංහල ශාසන සම්ප්‍රදාය නවීකරණය කෙරිණි.

1474 බුරුමයේ ධම්මචේතිය රජ බුරුමයේ මහාවිහාර උපසම්පදාව තහවුරු කරනු සඳහා හික්ෂුන් ඇතුළු පිරිසක් මෙරටට එවී ය. එකී පිරිසට විදාගම මෛත්‍රිය මහාස්ථවිරයන් ප්‍රමුඛ සංඝ සභාවක් විසින් උපසම්පදාව ලබා දෙන ලදී. එවකට මෙරට පාලකයා ව සිටි හයවන බුවනෙකබාහු රජතුමා බුරුම හික්ෂුන්ට පරාක්‍රමබාහු සාමි, සිරි වනරතන සාමි ආදී සිංහල නම් පිරිනැමූ බව කියවේ. මේ ආදී වශයෙන් බුරුමයෙන් වරින්වර මෙරටට වැඩම කළ හික්ෂුන් වහන්සේ උපසම්පදාව ත්‍රිපිටක ධර්ම කොටස් රැගෙන ගොස් ඇති කළ ශාසනික දියුණුව පිළිබඳ දීර්ඝ විස්තරයක් ධම්මචේතිය රජතුමා පිහිටුවා ඇති කල්‍යාණී ශිලාලේඛනයේ සටහන්ව තිබේ.

පෘතුගීසි ආක්‍රමණ හේතුවෙන් දහසයවන සියවසෙන් පසු මෙරට බුදු දහම පරිහාණියට පත් වුව ද පිරිසිදු බුදු දහම පවතින එකම රට ලෙස ලංකාව සලකන බුරුම ජාතිකයෝ, ලංකාවට වන්දනාමාන ආදිය සඳහා පැමිණෙති. මෙරට ශාසනික උපසම්පදාවේ ඇති වූ පරිහාණි තත්වය නිසා මහාවිහාර උපසම්පදාව නැවත ලබා ගනු සඳහා බුරුමයේ රාමඤ්ඤ දේශයට හා අමරපුර දේශයට වරින් වර දූතයන් පිටත් කර හැරීමට ලාංකීය හික්ෂුන් වහන්සේලාට සිදු විය.

ක්‍රියාකාරකම

බුරුම-ලංකා සබඳතා පාඩම ඇසුරින් පහත සඳහන් සිවු සටහන් ජර්නලය සම්පූර්ණ කරන්න.

ලක්දිව රාජධානි සමය (යුගය)	ලංකාවේ රජතුමා	බුරුමයේ රජතුමා	සබඳතා වල ස්වරූපය

5.2 තායිලන්තයේ (සියමයේ) ථෙරවාදී බෞද්ධ සංස්කෘතිය

➤ පිහිටීම

බටහිරින් බුරුමය ද, ඊසාන දෙසින් ලාඕසය ද නැගෙනහිරින් කාම්බෝජය ද දකුණින් මලය අර්ධද්වීපයේ දකුණු කොටස හා සියම බොක්ක ද මායිම් කොට පවත්නා තායිලන්තය අග්නිදිග ආසියාවේ විශාල ම දේශය යි.

අතීතයේ සිට ක්‍රි. ව. 1939 වන තෙක් සියම් දේශය ලෙස හැඳින්වූ තායිලන්තය ඇත අතීතයේ සිට මේ දක්වා අග්නිදිග ආසියාවේ පවත්නා විශාල ම බෞද්ධ රාජ්‍යය ලෙස හැඳින්විය හැකිය. දහඅටවන සියවස මැද භාගය වන විට මෙරට උපසම්පදාව අභාවයට ගොස් බුදු සසුන පිරිහී පවතිද්දී වැලිච්චි සරණංකර මාහිමියන්ගේ අප්‍රතිහත ධෛර්යය නිසා කීර්ති ශ්‍රී රාජසිංහ රජතුමාගේ අනුග්‍රහයෙන් මෙරට උපසම්පදාව යළි පිහිටවනු සඳහා උපාලි මහා ස්ථවිරයන් වහන්සේ ප්‍රමුඛ කණ්ඩායමක් ගෙන්වා ගනු ලැබුවේ සියම් දේශයෙනි. එහෙයින් තායිලන්තය ශාසනික වශයෙන් ශ්‍රී ලංකාවට බෙහෙවින් සමීප රටක් වේ.

තායිලන්තයේ පැරණි බෞද්ධ නගර

- ❖ පැරණි ප්‍රාචීන් පුරි
- ❖ ඊස්නුලෝක (විෂ්ණු ලෝකය)
- ❖ සුපන්පුරි (ස්වර්ණ පුරය)
- ❖ සුබෝකායි (සුබෝදය)
- ❖ නබොම් පතොම් (ප්‍රථම නගරය)
- ❖ ලොඡපුරි (ලාවාපුර)

තායිලන්තයේ වාර්තාගත නිශ්චිත ඉතිහාසය ඇරඹෙන්නේ දහතුන්වන සියවසේ අග භාගයේ සිට ය. එහෙත් හත්වන සියවස සිට එකොළොස් වන සියවස තෙක් කාලය තුළ ද්වාරවතී නමින් ශිෂ්ටාචාරයක් මධ්‍යම තායිලන්තයේ පැවති බව ඉතිහාසඥයින් පිළිගෙන තිබේ.

5.2.1 ද්වාරවතී ශිෂ්ටාචාරය

තායිලන්තයේ නැගෙනහිර හා ඊසාන දිග ප්‍රදේශවලින් පල්ලව ග්‍රන්ථාක්ෂරයෙන් ලියවුණු සෙල්ලිපි හමු වී ඇත. ඒවායේ බුදු සිරිතේ ඇතැම් අවස්ථා හා ජාතක කථා මූර්තිමත් කර ඇත. මෙබඳු සෙල්ලිපි බොහොමයක ‘යෙ ධම්මා හේතූප්පභවා’ යන බෞද්ධ පාඨය සඳහන් වී තිබේ. හත්වන සියවසේ විසූ හියුංසාං සඳහන් කරන පරිදි තෙලොපතිහි බුදු දහම පැවති බව කියවේ. මෙහි තෙලොපති යන්න ද්වාරවතීහි චීන රූපය යි. මේ සාධක අනුව ද්වාරවතී ශිෂ්ටාචාරයේ බුදුදහම ද ව්‍යාප්තව තිබෙන්නට ඇත. මේ බුදුදහම අනෙකක් නොව ථෙරවාදයයි.

ද්වාරවතී ශිෂ්ටාචාරයෙන් හමු වූ ලෝහමය හිටි බුදු පිළිම ලංකාවේ අනුරාධපුර බුදු පිළිමවලට සමාන විය. මේ ලක්ෂණ ඉන්දියාවේ අමරාවතී පිළිමවල ද ඇත. මේ නිසා ලංකාවේ හා ඉන්දියාවේ ආභාසයෙන් මෙම පිළිම නෙලා ඇතැයි විචාරකයෝ හඳුන්වති.

විශේෂයෙන් මේ කාලය තුළ ද්වාරවතීය හා අනුරාධපුරය අතර සබඳතා පැවති නිසා වැඩි ආභාසයක් අනුරාධපුරයෙන් ලැබෙන්නට ඇත. එසේම ලංකාවේ කුඩා බුදු පිළිම ද්වාරවතීයට ගෙන ගොස් ඇති බවත් සැලකේ.

ලක්දිව පැවති ශ්‍රී මහා බෝධි වන්දනාව ද ශ්‍රී පාද වන්දනාවද හත්වන සියවස තරමේ සිට පාවිත්තූර් විහාරයේ තිබුණි. මෙම ශ්‍රී මහා බෝධිය දොන්සිමාබෝධි අඩවිය ලෙස හැඳින්වේ. එසේ ම ලංකාවේ සංග්‍රහ කරන ලද ත්‍රිපිටක හා අටුවා ග්‍රන්ථ එකල එහි භාවිත විය.

පාවිත්තූර් විහාරයේ හත්වන සියවසට අයත් ශිලා ලේඛනයක ලංකාවේ ලියන ලද තේලකටාහ ගාථා නම් පාලි කාව්‍යයේ ප්‍රථම ගාථා තුන සඳහන් වේ. මේවා සිංහල හික්ෂුන් වහන්සේලා තායිලන්තයට රැගෙන යන්නට ඇත. දෙරට අතර තිබූ සම්බන්ධතා මෙයින් තවදුරටත් තහවුරු වේ.

මෙතෙක් සඳහන් කරන ලද කරුණු අනුව හත්වන සියවසේ සිට යටත් පිරිසෙන් එකොළොස්වන සියවස තෙක් මධ්‍යම සියමයේ පැවති ද්වාරවතී ශිෂ්ටාචාරය සමග අනුරාධපුර යුගයේ ආගමික හා සංස්කෘතික සබඳතා පැවති බව නිගමනය කළ හැකි ය.

මධ්‍යම සියමේ හා දකුණු සියමේ ද්වාරවැනි ශිෂ්ටාචාරය බිඳ වැටීමෙන් පසු විශාල ප්‍රදේශයක් කාම්බෝජයට යටත් වුණි. එසේ යටත් කරගනු ලැබුවේ හත්වන විජයවර්මන් රජතුමා ය. එම ආධිපත්‍යය පැවති අවධියට අයත් සෙල්ලිපි හා බෞද්ධ නටබුන් රැසක් ඒ අතර වේ.

මෙසේ එකලොස්වන සියවසත් දහතුන්වන සියවසත් අතර කාම්බෝජ අධිරාජ්‍ය බලය ව්‍යාප්තව පැවති මධ්‍යම තායිලන්තය ද එකල කාම්බෝජ නමින් හැඳින්වුණ බව එම ප්‍රදේශවලින් හමු වූ සෙල්ලිපි හා වංසවාතාර නමින් හැඳින්වෙන තායි වංසකථාවෙන් හෙළි වෙයි.

ක්‍රියාකාරකම

ක්‍රි. ව. හත්වන සියවසේ සිට දොළොස් වන සියවස දක්වා කාලය තුළ තායිලන්තය හා අනුරාධපුර අතර ආගමික වශයෙන් පැවති සමානතා ගැන බිත්ති පුවත්පතකට ලිපියක් සකසන්න

5.2.2 සියම සමඟ පැවති ලාංකීය සබඳතා

ලාංකික වංසකථාකරුවන් පොළොන්නරු යුගයේ දී කාම්බෝජය නමින් හඳුන්වා ඇත්තේ අංකෝරය අගනුවර කරගත් නැගෙනහිර කාම්බෝජය නොව කාම්බෝජ පාලනයට නතු ව පැවති මධ්‍යම සියම යැයි සිතන්නට කරුණු තිබේ.

මහා පරාක්‍රමබාහු රජතුමා කන්‍යාවක් යැවූවේ මධ්‍යම සියමේ සිටි මේ කාම්බෝජ පාලකයා වෙත යැයි සිතිය හැකිය.

නිශ්ශංකමල්ල තම සෙල්ලිපියක තමා මහා පරාක්‍රමබාහු රජතුමාගේ බැණනුවන් බව ද රජතුමා සිංහපුරයට හසුන්පත් යවා තමා මෙරටට ගෙන්වා රජකමට පුහුණු කර වූ බව ද සඳහන් කරයි. මෙහි සඳහන් සිංහපුරය මධ්‍යම සියමේ පිහිටි මුවංසිං යන ස්ථානය විය හැකි බවට අනුමානයක් පවතී.

නිශ්ශංකමල්ල රජතුමා සිය සෙල්ලිපි කිහිපයක කාම්බෝජවාසීන් සඳහා වෙන් කළ වීථියක් ගැන සඳහන් කර තිබේ.

දහතුන් වන සියවසේ මැද භාගයේ ඉන්දුදිත්‍ය රජු කාම්බෝජ පාලකයින් පලවා හැර ප්‍රථම තායි රාජ්‍යය ඇරඹී ය. එහි අගනුවර සුබෝතායි වේ. එතැන් සිට ලංකා සියම් සබඳතා අඛණ්ඩ ව පැවතුණි. තායිලන්තයේ සිරි ධම්ම නගරයට අසිරිමත් බුදු පිළිමයක් වැඩමවා ගැනීම. ඒ සඳහා උදාහරණයක් ලෙස,

හේමමාලා සහ දන්ත කුමරු දළදාව ගෙන එන අතර තායිලන්තයේ සිරිධම්ම නගරයේ නැවතී සිටි බවට මතයක් තිබේ.

මෙරට දළදා වහන්සේ යම් පාලකයකු සතුව පවතී ද ඔහු සිහසුන සතුය යන විශ්වාසය පැතිර තිබූ ආකාරයට ම සිංහල බුදු පිළිමය යම් පාලකයෙකු සතුව ද ඔහු සියමේ අගරජ වෙතියි විශ්වාසයක් පැතිර තිබිණි. මෙකී බුදු පිළිමය වර්තමාන තායිලන්තයේ අගනුවර වූ බැංකොක් නුවර කෞතුකාගාරයේ තැන්පත් කොට තිබේ. වසරකට වරක් අප්‍රේල් මස 14 වන දින එය ප්‍රදර්ශනය කිරීමට කටයුතු යොදා තිබේ.

මේ පිළිමය පිළිබඳ කතා පුවත හා සැසඳෙන තොරතුරු හත්ථවනගල්ල විහාර වංසයේ, පූජාවලියේ හා මහාවංසයේ සඳහන් වේ. දඹදෙණියේ දෙවන පරාක්‍රමබාහු සමයේ (1236-1271) තාමුලිංග දේශයේ සිට පැමිණි ජාවක වන්දනාහු, සිරිධම්ම රජු අසිරිමත් බුදු පිළිමය ලබාගනු වස් ලංකාවට එවූ දූතයා විය හැකි බව ඉතිහාසඥයින් නිගමනය කොට ඇත. තාමුලිංග ධම්මකිත්ති නම් මහ තෙරනමක පිඬු සිඟා වඩිනා කල පෙරමග පියුම් පැන නැංගිය අසා පරාක්‍රමබාහු රජතුමා දහම් පඬුරු හා රජ පඬුරු යවා උන්වහන්සේ මෙහි වඩමවා උන්වහන්සේ යටතේ පලාබද්දල සුවිශේෂී වනවාසී භික්ෂු පුහුණු මධ්‍යස්ථානයක් පිහිට වූ බව පූජාවලියේ හා මහාවංසයේ සඳහන් වෙයි. මේ සාධක අනුව ධම්මකිත්ති මහතෙරුන් වහන්සේ වෙනුවට දෙවන පරාක්‍රමබාහු රජතුමා අසිරිමත් බුදු පිළිමය දෙන්නට ඇතැයි සිතිය හැකිය.

13 වන සියවස අගභාගයේ සුබෝදයේ පාලකයා වූ රාම්කම්භෙං රජ දවස පිහිටු සෙල්ලිපියක් ඇත. එයට අනුව ලංකාවෙන් සිරිධම්මපුරයට වැඩම කළ සිංහල මහාසාමී සංඝරාජ කෙනෙකු සුබෝදයට වැඩමවා සිංහල බුදු සමය පැතිරවීය. එතැන් සිට සියමේ සීහලසංඝ ශාසනය නමින් භික්ෂු නිකායක් ඇති විය.

සුබෝදය රජ පවුලට අයත් භික්ෂුන් වහන්සේ නමක් 1351 දී ලංකාවට පැමිණ දස වසරක් ගම්පොළ නැවතී සිට මහියංගණය විහාරයේ ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතුවල නියැලී අනුරාධපුර පොළොන්නරු සිද්ධස්ථාන දෑක බලාගෙන පෙරළා සුබෝදයට ගොස් තමා ගත කළ ජීවිතය පිළිබඳ තොරතුරු ඇතුළත් කොට දීර්ඝ සෙල්ලිපියක් පිහිටුවා ඇත. එතුමා ලංකාවේ දී කළ පුණ්‍ය ක්‍රියා කෙරෙහි පැහැදුණු ලාංකික ජනයා එතුමාට බෝධිසත්වවරයෙකු ලෙස සැලකූ බව එම ලිපියෙහි සඳහන් වෙයි. සෙල්ලිපියට අනුව උන්වහන්සේගේ නම ශ්‍රී ශ්‍රද්ධාරාජ වූලමනී සිරිරතන ලංකාදීප මහාසාමී ය.

එකී ලංකාදීප මහාසාමී කල සුබෝදයේ රජ කළ ශ්‍රී ධර්මරාජලියය නම් රජ ලක්දිව සුමනකුට පර්වත මුදුනේ ඇති සිරිපතුල් සටහනක් පිටපත් කොට ගෙන එන ලෙස දූත පිරිසක් ලංකාවට එවී ය. එසේ පිටපත් කරගෙන ගිය සිරිපා සටහන සුබෝදය නගරයට බටහිර කන්දේ පිහිටුවා එම ස්ථානය “වටි සුමන කුට” යනුවෙන් නම් කරන ලද බව ලියැය රජතුමා පිහිටුවා ඇති සෙල්ලිපියක සඳහන් කොට ඇත.

ලියැය රජු සමයේ සුබෝදයට වැඩම වූ ශ්‍රී ලාංකික වනවාසී මහාසාමී සංඝරාජවරයෙකු ගැන සියම් වංසකතා රැසක මෙන් ම මෙම රජතුමාගේ සෙල්ලිපි ගණනාවක ද සඳහන් වෙයි.

උන්වහන්සේගෙන් සිංහල වනවාසී සම්ප්‍රදාය ද මෙකල සියමේ බිහි විය. ලියැය රජතුමා උන්වහන්සේට අම්බවන නම් විහාරය කරවා පූජා කොට ඇත.

තම මාලිගයට වැඩම වූ උන්වහන්සේ වෙතින් බණ ඇසූ රජ එදින ම පැවිදි වී අනතුරුව මහාසාමී සංඝ සමඟ පිරිවරින් ගොස් අම්බවන විහාරයේ වස් විසිය. රජුගෙන් තොර වූ අගනුවර පරසතුරු උවදුරට ලක් විය. මේ අවස්ථාවේ ඇමතිවරු සහ මහජනයා පැමිණ රාජ්‍යය රැකදෙන ලෙස පැවිදි වූ රජතුමාගෙන් ඉල්ලා සිටියහ. රජතුමා එය ප්‍රතික්ෂේප කළ ද මහාසාමී සංඝරාජයන් වහන්සේ ගේ ඉල්ලීම පරිදි යළිත් රජ වී පරසතුරු ආක්‍රමණවලින් රට නිදහස් කර ගත්තේ ය. මෙම තොරතුරු ඇතුළත් සෙල්ලිපියක් සුබෝදය නගරයේ පිහිටුවා තිබේ.

දහහතරවන සියවසේ අගභාගය වන විට සියමේ අගනුවර බවට පත්වූයේ අයෝධ්‍ය නගරය යි. එකල ධම්මකිත්ති නම් සියම් ජාතික තෙර නමක් ලංකාවට පැමිණ ගම්පොළ සිලවංශ ධම්මකිත්ති සංඝරාජ මාහිමියන්ගෙන් මහණ උපසම්පදාව ලැබ අයෝධ්‍ය නගරයට ගොස් එහි ලංකාරාමයේ වාසය කළේය.

දහසය වන සියවස අග භාගය වන විට මෙරට උපසම්පදාව හා ලංකා ශාසන සම්ප්‍රදායන් පරිහානියට පත් වෙමින් පැවතිණි. දහඅටවන සියවස මැද භාගයේ (1753) වැලිවිට සරණංකර මාහිමියන්ගේ අප්‍රතිහත උත්සාහයෙන් හා කීර්ති ශ්‍රී රාජසිංහ රජතුමාගේ අනුග්‍රහයෙන් සියම් රටින් උපාලි ස්ථවිර ප්‍රමුඛ සංඝයා මෙහි වැඩම කොට උපසම්පදාව පිහිටුවන ලදී. මෙසේ පිහිටුවනු ලැබුවේ දහහතරවන සියවසේ සිට පහළොස්වන සියවස දක්වා වරින්වර මෙරටින් ගෙන ගොස් සියමේ තහවුරු කොට තිබූ ලංකා සිංහල උපසම්පදා ක්‍රමය යි.

ක්‍රියාකාරකම

තායි-ලංකා ශාසනික සබඳතා දහතුන්වන හා දහත්වන සියවස් අතර කාලයේ අඛණ්ඩ ව පැවති බව පිළිගත හැකි සාධක තුනක් කෙටියෙන් ගෙන හැර දක්වන්න.

5.3 කාමිබෝජය

පිහිටීම

ථේරවාදී බෞද්ධ රටක් ලෙස සැලකෙන පැරණි කාමිබෝජය වර්තමාන බමෝර් ජනරජය ලෙස හඳුන්වයි. තායිලන්තය හා දකුණු චියට්නාමයට මායිම් ව පවත්නා කුඩා රටකි.

5.3.1 කාමිබෝජයේ බුදුදහම පැතිර යාම

පස්වන සියවසේ අගභාගයේ දී කාමිබෝජයේ රජ කළ ජයවර්මන් රජු බුදු පිළිමයක් හා වෙනත් පුද පඬුරු චීනයට පිටත් කර හැරී බව දැක්වෙන සටහනක් අනුව ඒ වන විට එහි බුදුසමය පැවති බව පිළිගැනීමට සිදු වේ.

ක්‍රි. ව. නවවන සියවසේදී එහි විසූ යශෝවර්මන් නම් අධිරාජයාගේ කාලයේ දී සෞගතාශ්‍රමය නමින් හික්ෂු ආරාමයක් ඉදිකරනු ලබන ද දැක්වේ.

කාමිබෝජය තුළ ථේරවාදී බුදුදහමේ දීප්තිමත් බැබළීමක් ඇති වූ අවධියක් ලෙස දහවන සියවසේ රජ කළ ජයවර්මන් රජුගේ කාලය හඳුන්වති. එම රජු තම පුත්‍රයා ලංකාවට එවා පැවිද්ද ලබාදී ධර්මය මනාව හදාරා නැවත සිය රටට ගෙන්වා ගෙන ථේරවාදී බුදු සමය ප්‍රචලිත කිරීමට කටයුතු කොට තිබේ. ජයවර්මන් රජුට අයත් තාප්‍රෝමිහි අභිලේඛනයේ ඔහු කරන ලද සේවා රාශියක් ගැන තොරතුරු ඇතුළත්ව තිබේ. ඔහු සිදුකරන ලද පිංකම්වලින් අනුමෝදන් වූ පිං සිය මවට අනුමෝදන් කොට බුද්ධත්වය ප්‍රාර්ථනා කර තිබේ. මේ සාධක අනුව මෙකල එහි මහායාන බුදුදහම ද ප්‍රචලිතව තිබෙන්නට ඇති බව සිතිය හැකිය.

එකොළොස්වෙනි සියවසේ රජ වූ සුසර්මන් රජු දවස ද බුදුදහම පැවති බව පැහැදිලිවේ. මේ සාධක මත දහතුන්වන සියවස දක්වා කාම්බෝජයේ ථේරවාදී බුදුදහමත් පැවති බව කිව හැකි ය.

කාම්බෝජය දහතුන්වන සියවස අගභාගයේදී තායි දේශපාලන ආධිපත්‍යයට නතු වීමත් සමඟ වෙනත් සමයන් අභාවයට ගොස් ථේරවාදී බුදු සමය අදහන්නා වූ රටක් බවට පත්ව තිබේ.

දහතුන්වන සියවසේ සිට කාම්බෝජයේ රාජ්‍ය ආගම බුදුදහම බවට පත්ව ඇති අතර ජනතාවගෙන් බහුතරය බෞද්ධයෝ වෙති.

ඔම්යුත්තක (ථොම්මයුත්) හා මහායානික් (මොහනිකොක්) නමින් කාම්බෝජයේ හික්ෂු නිකාය දෙකකි. පළමු නිකායේ සඟරා හිමි පොම්පෙන්නි පිහිටි බොන්කුම් (බෝධිවාද) විහාරයේ ද දෙවනුව සඳහන් කළ නිකායේ සඟරා හිමියෝ උණ්නලොම් (උර්ණාලෝම) විහාරයෙන් වැඩ වෙසෙති. මෙකී විහාරයේ වැඩ වාසය කරන හික්ෂුන් වහන්සේලා විශාල පිරිසක් ත්‍රිපිටකය මෙන් ම සංස්කෘත, ප්‍රංශ, චීන ආදී භාෂා ද හදාරති. වර්තමානය වන විට මෙම කුඩා රාජ්‍යයෙහි වෙහෙර විහාර දෙදහසක් වේ. මීට අමතරව එහි ලක්ෂයකට ආසන්න හික්ෂුහු ද වැඩ සිටිති.

රූපය 5.3 කාම්බෝජයේ අන්කෝර්වට්හි විහාරය

කාමිබෝජයේ සියැමිරිප් පළාතේ පිහිටි මෙම අන්කෝර්වට් ආරාමය ලෝක ප්‍රකට ය. බමේර් ජනරජයට අයත් හින්දු දේවාලයක් ලෙස ගොඩනගන ලද මෙය දොළොස්වන සියවසේදී බෞද්ධ විහාරයක් බවට පරිවර්තනය විය.

ක්‍රියාකාරකම

දහවන සියවසේදී බුදුසමය කාමිබෝජය තුළ දීප්තිමත් ව පැවැති බව පෙන්වන සාධක මොනවාද?

5.4 ලාඕසය

කාමිබෝජය, තායිලන්තය, වියට්නාමය යන රටවල් මායිම් කොට ලාඕසය පිහිටා තිබේ. ඉතිහාස කථාවන්ට අනුව ලාඕසයට බුදු සමය ලැබුණේ දහහතරවන සියවසේ දී ය. ඒ සිංහල භික්ෂූන් ප්‍රමුඛ කාමිබෝජ භික්ෂූන්ගෙනි. ඒ දාහතරවන සියවසේ දී ය.

දහඅටවන සියවසේ දී ලාඕසය තායිලන්තයට යටත් රාජ්‍යයක් බවට පත් විය. එහෙත් තායිලන්තය බෞද්ධ රටක් වූ බැවින් ලාඕසයේ බුදුදහම අඛණ්ඩව ම ඉදිරියට වර්ධනය විය. රාජ්‍ය අනුග්‍රහය මත ථෙරවාදී බුදු සමය ව්‍යාප්ත විය.

වර්තමාන ලාඕසයේ රාජ්‍ය ආගම වනුයේ බුදු දහමයි. කාමිබෝජ භික්ෂූන් අතර පවත්නා ධර්මයුක්තික හා මහානිකාය යන නිකාය දෙක ලාඕසයේ ද පවතී. එකී නිකාය දෙකෙහි සහ රජවරුන් දෙනමකි. නිකායික භික්ෂූන්ගේ පූර්ණ පාලනය මේ සඟරජවරුන් මගින් සිදු වෙයි. ලාඕසියන් හා ප්‍රංශ භාෂාව කතා කරන ජන වර්ග දෙකක් රටෙහි වාසය කරති. ඔවුන්ට ථෙරවාදී බුදු දහම පැහැදිලි කරදීම සඳහා එම දෙබසින් ලියවුණු පොතපත සුලභ කිරීමට ලාඕස රජය මහත් උත්සාහයක් දරයි. රටෙහි බුදුදහමේ චිර පැවැත්ම ඇති කරනු සඳහා පාලි භාෂාවේ ඇති වටිනාකම වටහා ගෙන ඇත. පාලි උගතුන් සංඛ්‍යාව සීමාසහිත වන බැවින් පාසල් අධ්‍යාපනයේ දී ඒ සඳහා ප්‍රමුඛත්වය ලබාදී ඇත.

ලාඕස බෞද්ධ වැසියෝ ජාතක කතා කෙරෙහි දැඩි ඇල්මක් දක්වති. දස ජාතකය හා පනස් ජාතකය යන නම්වලින් හැඳින්වෙන ජාතක කතා පොත් දෙකක් රචනා කොට තිබෙනුයේ එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ය. බුරුමය, තායිලන්තය, කාම්බෝජය යන රටවල ඇති මේ පොත් කාම්බෝජය හරහා ලාඕසයට උරුම වන්නට ඇත. සුවිශේෂී ලක්ෂණයක් වනුයේ පනස් ජාතක පොතෙහි ඇති කතා අතුරෙන් විසි හතක් ම වෙනත් කිසිදු රටක දකින්නට නොලැබීම යි.

ක්‍රියාකාරකම්

1. ලාඕසයට බුදුදහම ලැබුණේ කුමන කාලයේ ද?
2. ලාඕස බෞද්ධයින් ජාතක කතාවලට දක්වන සැලකිල්ල පෙන්නුම් කරන සාධක මොනවාද?

5.5 ඉන්දුනීසියාව

අග්නිදිග ආසියාවේ කුඩා දූපත් තුන්දහසකට ආසන්න ප්‍රමාණයකින් සමන්විත ප්‍රදේශය ඉන්දුනීසියාව ලෙස හැඳින්වේ. එහි ජාවා, සුමාත්‍රා, බෝර්නියෝ, සෙලීබස් යන ප්‍රධාන දූපත් බුදුදහම පැතිරගිය කලාප ලෙස විශේෂ කොට දක්විය හැකි ය. පැරණි බෞද්ධ නටබුන් රැසක් එකී දූපත්වලින් සොයාගෙන තිබේ. ඇතැම් බටහිර විචාරකයන්ගේ මතය අනුව ධර්මාශෝක රජු දවස සෝණ උත්තර දෙනම වැඩම කළ සුවණ්ණ භූමිය යනු ජාවා සුමාත්‍රා යන දූපත් ය. මේ මතය පිළිගනු ලබන්නේ නම් මේ ප්‍රදේශ බෞද්ධ ප්‍රදේශ බවට පත්ව තිබෙනුයේ අශෝක රජු සමයේ දී ය. එහෙත් එම සමයට අයත් කිසිදු පුරාවිද්‍යා සාක්ෂ්‍යයක් මෙතෙක් අනාවරණය කර ගෙන නැත.

5.5.1 ඉන්දුනීසියාවේ බුදුදහම පැතිරීම

ක්‍රි. ව. පස්වන සියවසේ ඉන්දුනීසියාවට පැමිණි පාහියන් හික්ෂුන් වහන්සේ එහි බුදුදහම පැවති බව සඳහන් කරයි. චීන වාර්තාවල දක්වෙන කරුණු අනුව කාශ්මීරයේ සිට ජාවා දූපතට පැමිණි ගුණවර්මන් නම් හික්ෂුවක් එහි රජ පවුලට ධර්මය දේශනා කොට බුදුදහමේ ආශීර්වාදය ලබා දී ඇත. දකුණු ඉන්දියාවේ ථේරවාදී බුදුසමය පැතිරී පැවති තුන්වන හෝ හතරවන සියවස්වල දී මෙය සිදුවන්නට ඇතැයි අනුමාන කළ හැකිය. ජාවා සුමාත්‍රා වැනි දූපත්වලින් හමු වූ අමරාවතී ගෙලියේ බෞද්ධ ප්‍රතිමා ආදිය දෙවන

සහ තුන්වන සියවස්වලට අයත්වන ඒවා ලෙස පිළිගැනෙන හෙයින් මේ මතය වඩාත් තහවුරු වේ. ඉන්දියාවේ උතුරු හා දකුණු පෙදෙස්වලින් එහි වැඩිම කළ ධර්මදූතයන් වහන්සේලාගෙන් බුදු සමය පිළිබඳ පණිවුඩය ඉන්දුනීසියාවට ලැබෙන්නට ඇත.

ගුණවර්මන් හික්ෂුව එහි සිටි කාලවකවානුව තුළ දී ධර්මගුප්ත නිකායට අයත් ග්‍රන්ථයක් පරිවර්තනය කළ බවක් චීන වාර්තාවල දක්වන නිසා ථේරවාදයේ කොටසක් වූ සර්වාස්තිවාදී බුදුදහම එහි ප්‍රචලිත වන්නට ඇතැයි අනුමාන කෙරේ.

චීන වාර්තාවලට අනුව හතරවන සියවස වන විට ඉන්දුනීසියාවේ බාලි දූපතෙහි බුදුදහම ප්‍රචලිතව පැවතුණි. බාලි දූපතේ රජු බුදුන් වහන්සේගේ මෑණියන් වූ මහාමායා දේවිය තම රටේ කාන්තාවක ලෙස හඳුන්වා දීම මගින් බුදුදහමට ඔවුන් තුළ වූ ගෞරව හඟවන්නේ යැයි ඉතිහාසඥයෝ පවසති.

හත්වන සියවසේ ඉන්දියාවට යන ගමනේ දී සුමාත්‍රාවේ සය මසක් පමණ නැවතී සිටි ඉටිසිං හික්ෂුවගේ වාර්තාවලට අනුව සුමාත්‍රාවේ පැවති පැරණි ශ්‍රී විජය රාජ්‍යයේ අගනුවර වූ පලෙයිබාන් නගරය ථේරවාදී බුදුසමයේ බලකොටුවකි. එහි හික්ෂුන් දහසකට අධික පිරිසක් විසූ බවත් ඒ අවට දූපත් දහයක පමණ ජනයා අතර බුදුදහම ජනප්‍රියව පැවති බවත් උන්වහන්සේ තවදුරටත් සඳහන් කර ඇත.

සුමාත්‍රාවෙහි විසූ ජලනාග නම් ථේරවාදී බෞද්ධ රජෙකු පිළිබඳ තොරතුරු දක්වන අභිලේඛනයක් හමුව තිබේ. එම අභිලේඛනය ඉටිසිංගේ ථේරවාදී බුදුසමය පිළිබඳ සඳහන සනාථ කරන්නක් ලෙස ගත හැකි ය. තවද එහි සිටි මහායාන බෞද්ධයින් වජ්‍රයාන, තන්ත්‍රයාන යන නම්වලින් හැඳින්වුණු තාන්ත්‍රික බුදුසමය අනුගමනය කළ බව මූලාශ්‍රය වලින් සනාථ වෙයි.

චීනයට තන්ත්‍රයානය හඳුන්වා දුන් වජ්‍රබෝධි හා ඔහුගේ ශිෂ්‍ය අමෝඝවජ්‍ර ලංකාව හරහා චීනයට යන අතරතුර සුමාත්‍රාවෙහි මාස පහක් නැවතී සිටි බව සටහන්ව ඇත.

අටවන සියවසේ සිට ඉන්දුනීසියාවේ බලයට පත් වූ ගෛලේන්ද්‍ර රාජ පරම්පරාවේ මූලිකත්වය යටතේ මහායාන ප්‍රබෝධයක් ඇති වූ බවට සාධක තිබේ.

වෙනත් රටවල ඇති බෞද්ධ ස්තූපවලට වඩා වෙනස් වූ මුහුණුවරකින් බෝරෝබුදූර් හෙවත් බහුබුද්ධ ස්තූප සංකීර්ණය නිම කොට ඇත්තේ ගෛලේන්ද්‍ර රාජ පරම්පරාවේ අනුග්‍රහයෙනි. මෑතකදී ලෝක උරුමයක් වශයෙන් යුනෙස්කෝව පිළිගත් මෙම ස්තූප ජාවා දූපතේ පිහිටා ඇත. බුදුරු පන්සිය පණහක් තැන්පත්ව තිබෙන එය මහායාන බලපෑම මැනවින් විදහා දක්වයි.

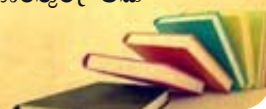
රූපය 5.4 ජාවාහි බෝරෝබුදුර් විහාරය

ජාවා දිවයිනේ රතුචක සානුවෙන් හමු වූ වර්ෂ 714-792 කාලයට අයත් සකු සෙල්ලිපියක සඳහන්වන පරිදි ශෛලේන්ද්‍ර වංශික විජයෝත්තුංග රජු සිංහල හික්මුත් සඳහා අහසගිරි විහාරය ජාවාහි කරවා ඇත.

ක්‍රි. ව. නවවන සියවසේ සිට ඉන්දුනීසියාවේ ක්‍රමිකව වර්ධනය වූ හින්දු ආගමික හා පහළොස්වෙනි සියවසේ සිට ඇරඹී මුස්ලිම් ආධිපත්‍යයක් නිසා බෞද්ධ බලය පිරිහෙන්නට වූ නමුදු වර්තමානයේ වුව ද ලක්ෂ සංඛ්‍යාත බෞද්ධ ජනතාවක් එහි වාසය කරති.

ක්‍රියාකාරකම

බෝරෝබුදුර් විහාරය (බහුබුද්ධ රූප) පිළිබඳ ඓතිහාසික තොරතුරු එක් රැස් කර පොත් පිංචක් සකස් කරන්න.

5.5.2 ආසියාවේ මහායාන බෞද්ධ සංස්කෘතිය

බුදු සමය ඉන්දියාවෙන් බැහැර ලෝකයට බෙදා දුන් ප්‍රධාන අවස්ථා දෙකක් විය. අශෝක අධිරාජ්‍යයාගේ කාලයේ පැවැත්වුණු තුන්වන ධර්ම සංග්‍රහනාවෙන් පසු ලංකාව ඇතුළු රටවල් නවයකට ධර්මදූතයන් වහන්සේලා වැඩම කිරීම ඉන් පළමු අවස්ථාව වේ.

පළමුවන ශතවර්ෂයේ දී කණිෂ්ක අධිරාජ්‍යයාගේ අනුග්‍රහයෙන් පැවැත්වුණු ධර්ම සංගායනාවෙන් පසුව සංවිධානය වූ මහායාන හෙවත් උතුරු බුද්ධාගම නොයෙක් රටවලට පැතිරයාම දෙවන අවස්ථාව වශයෙන් දැක්විය හැකිය. මහායානයේ බලපෑම ආසියාව පුරාම දක්නට ලැබුණි.

ථේරවාදය මෙන් ම මහායානය ද එම සියවසෙන් පසුව මධ්‍ය ආසියාවේ රටවල් සියල්ලෙහි ම වගේ පැතිරී ගියේ ය. එසේ වුව ද වර්තමානය වන විට ඒවායේ ඉස්ලාම් ධර්මය පැතිරීම නිසා බුදුදහම අතීත ස්මාරකවලට පමණක් සීමා වී ඇත. බුදුදහම චීනය, කොරියාව හා ජපානය වැනි ඇත පෙරදිග රටවලට පැතිර යාමේදී මධ්‍ය ආසියාතික ප්‍රදේශවලින් සිදු වූ සේවය අතල්ප ය. පැරණි සේද මාවත ඔස්සේ ගමන් කළ බෞද්ධ ධර්මදූතයන්ගෙන් ඉටු වූ විශිෂ්ට සේවය වූයේ චීන මහා දේශයට බෞද්ධ සංස්කෘතියේ පණිවුඩය ලැබීම යි. ඉන්පසු එම පණිවුඩය චීනයෙන් කොරියාවටත් කොරියාවෙන් ජපානයටත් ගලා ගියේ ය.

5.6 චීනයේ බෞද්ධ සංස්කෘතිය

බුදුදහම හඳුන්වා දෙන විට චීනයේ ඉපැරණි ශිෂ්ටාචාරයක්, දියුණු ලේඛන කලාවක් හා අධ්‍යාපනික සම්ප්‍රදායක් ද පැවතුණි. චීනයට බුදුදහම හඳුන්වා දුන් ධර්මදූතයාණන් වහන්සේලාට මේ තත්වය අභියෝගයක් විය. චීන ජනතාව බුදුදහම හැදින්ගන්නේ තමන්ට උරුමවූත් තමන්ට ආවේණික වූත් ඇදහිලි, විශ්වාස, චින්තන සහ දාර්ශනික සම්ප්‍රදායයන් පදනම් කොට ගෙනය. චීන දේශපාලන චින්තනය හා සමාජ චින්තනය හැඩ ගැස්වීමට පාදක වූයේ කොන්ෆියුසස් දහම යි.

චීනයට බුදුදහම පැමිණි ආකාරය වටහාගැනීමට පාදක වූ සාධක විරල ය. එහෙත් නොපැහැදිලි හා අනුමාන සාධක මත බොහෝ උගතුන් පිළිගෙන ඇත්තේ විවිධ වෙළඳුන් හා සංචාරකයින් මගින් බුදු දහම පැමිණි බව යි.

චීනයේ බුදු දහම පැතිරී යාම

වර්තමානයේ පවතින පිළිගැනීම අනුව චීනයට බුදුදහම ගෙනාවේ විං-කි (58-75) අධිරාජ්‍යයාගේ කාලයේ දී ය. එතුමා කාශ්‍යප-මාතංග හා ධර්මරක්ෂිත දෙනමට කළ ආරාධනාව පරිදි චීනයට පෙනි පිළිම හා ධර්මග්‍රන්ථ රැගෙන වැඩම කළේ ය. උන්වහන්සේලා ධර්ම ග්‍රන්ථ චීන බසට පරිවර්තනය කළහ. එහෙත් පරම්පරාගත චීන ජනප්‍රවාද අනුව ඉන්දියාවේ අශෝක අධිරාජ්‍යයාගේ සමයේ දී චීනයට බුදුදහම පැමිණි බවට ද මතයක් පවතී.

ක්‍රි.ව. 149 දී චීනයට පැමිණි මධ්‍ය ආසියාතික භූපාර්ථව නම් රජ කුලයක කුමරෙකු පැවිදිව ධර්මග්‍රන්ථ චීන බසට පරිවර්තනය කරවීය. ධර්ම ප්‍රචාරයෙහි යෙදුණු උන්වහන්සේ වෙතින් බොහෝ පිරිසක් පැවිදි උපසම්පදාව ලැබූහ.

පළමුවන සියවස මැද වන විට බුදුදහම පැතිරී තිබුණි. කොන්ෆියුසියුස් දහමට වඩා දියුණුව පැවතීම හා තාඕ දහමට වඩා එය නවතාවයකින් යුක්ත වීම බහුතර චීන වැසියන්ගේ සිත් ගැනීමට හේතු විය. එම සියවසේ ම ටාටර් වංශිකයන්ගෙන් ලැබුණු සහයෝගය ඉතා වැදගත් ය.

ක්‍රි.ව. 191 දී හැං වංශික චීන අධිරාජ්‍යයාගේ නිලධාරියෙකු විසින් ප්‍රථම වරට උතුරු චීනයේ කියැ-ත්සු ප්‍රදේශයේ බෞද්ධ ආරාමයක් ආරම්භ කර සමාජ සේවා වැඩ පිළිවෙළක් ක්‍රියාත්මක කළේ ය.

මේ අනුව හතරවන හා පස්වන සියවස් වන විට උතුරු චීනයේ බුදුදහම බෙහෙවින් ව්‍යාප්තව තිබුණි. විං රාජවංශ අගනුවර වූ දැං ඇංහි ජීවත් වෙමින් බෞද්ධ ශාස්ත්‍රීය කටයුතුවල යෙදුණු කුමාරජීව හිමියෝ චීනයේ මෙතෙක් ප්‍රචාරය නොවූ බෞද්ධ දර්ශනයේ නවාංග එම රටට හඳුන්වාදීම සඳහා මහඟු සේවයක් කළහ. උන්වහන්සේ මධ්‍ය ආසියාතික හික්ෂුවකි.

405 වන විට උතුරු චීනයේ පවුල් දහයකින් නවයක් ම බෞද්ධයෝ වූහ. 500 වන විට මුළු චීනය ම බෞද්ධ රාජ්‍යයක් විය. මේ අවධියේ හැම ගමක ම බෞද්ධ ආරාමයක් ඉදිකොට තිබුණි. බෞද්ධ සූත්‍ර සජ්ඣායනයක් පැවැත්වීම සාමාන්‍ය දර්ශනයක් බවට පත්විය. හික්ෂු-හික්ෂුණින් සුලභවීම මහත් ගෞරවයෙන් සලකන දර්ශනයක් විය.

දකුණු චීනයේ වෙයි රාජවංශයේ අධිරාජ්‍ය ලියාං-වුහි ශ්‍රේෂ්ඨතම චීන බෞද්ධ අධිරාජ්‍යා සේ සැලකේ. ඔහුගේ අනුග්‍රහය නිසා බුදුදහමට එල්ල වූ විරුද්ධවාදී බලවේග සියල්ල ම ජයගත හැකි විය.

චීන බෞද්ධ හික්ෂුන් වහන්සේලා ධර්ම ග්‍රන්ථ සොයා ඉන්දියාවට පැමිණීම වැදගත් ලක්ෂණයක් වේ. පස්වන සියවසේ ඉන්දියාවට වැඩම කළ පාහියන් හිමි ඒ අතර ප්‍රමුඛ වේ. උන්වහන්සේ පැමිණෙන විට ඉන්දියාවේ ථේරවාදී දහම පිරිහී තිබුණ ද මහායානය ප්‍රබල තත්වයෙන් පැවතුණි. වසර කීපයක් ඉන්දියාවේ සංචාරය කර ලංකාවට පැමිණි උන්වහන්සේ අනුරපුර අභයගිරි විහාරයේ නැවතී සිට ථේරවාද බුදුදහම උගත්හ. වසර පහක් ම පිට රටවල ජීවත් වූ පාහියන් හිමි බෞද්ධ පොත්පත් එකතු කරගෙන සිය රටට වැඩියහ. පාහියන් හිමියෝ එරට දකුණු චීන අගනුවර හැං කියුකි ආරාමයේ ජීවත්වෙමින් පොත්පත් චීන භාෂාවට පරිවර්තනය කිරීමට සිය ජීවිතයේ අවසාන කාලය කැප කළහ.

උන්වහන්සේ නැවත චීනයට වැඩම වීමෙන් පසුව ලංකාවේ හික්ෂුණින් වහන්සේලා චීනයට වැඩම කොට එහි හික්ෂුණි උපසම්පදාව ඇති කළ බව චීන වාර්තාවල සඳහන් වේ. මෙම චීන හික්ෂුණින් වහන්සේලා දකුණු නැංජින් නගරයේ වැඩ වාසය කළහ. ලාංකික

හික්ෂුණින් වහන්සේලා චීනයට වැඩම කරන ලද්දේ ලාංකික වෙළඳෙකු වූ නන්දිගේ නැවකිනි. එම හික්ෂුණි කණ්ඩායමේ මූලිකත්වය ගන්නා ලද්දේ තියෝසරා නම් හික්ෂුණින් වහන්සේ ය. තියෝසරා යනු තිස්සා හෝ දේවසරා විය හැකිය.

නවවන ශතවර්ෂය අවසන් වන විට බුදුදහම චීනයේ ජාතික ආගම බවට පත් වී තිබුණි. විවිධ ථේරවාදී හා මහායාන ඉගැන්වීම් එම රටට හඳුන්වා දීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ආචාර්යවාද රාශියක් බිහිවී තිබුණි. නිකාය ලෙස හැඳින්විය හැකි මෙකී ආචාර්යවාද අතර කිෂං කායි හා හු ආ-යෙං නිකාය දෙක ඉහළ සමාජය තුළ වඩාත් ජනප්‍රිය ව පැවතියේ ය.

චීනයේ ජනප්‍රිය වූ නිකායවලින් කැපී පෙනෙන එකක් වූයේ වාන් හෙවත් සෙන් බුදු සමය යි. එය බෝධිධර්ම නම් ඉන්දියානු හික්ෂුව හඳුන්වා දුන් බව පිළිගනී. ධ්‍යාන වැඩිමට ප්‍රමුඛත්වය දුන් මෙහි බුද්ධත්වය ලැබීමේ මාර්ගයක් ගැන දක්වන කරුණු මිථ්‍යාවක් ලෙස බැහැර කළ ද බොහෝ දෙනා අතර ජනප්‍රිය විය.

අමිතාහ බුදුන් වාසය කරන්නේ යැයි මහායානිකයන් සලකනු ලබන සුඛාවතිය හෙවත් පරම සුන්දර ලෝකය මුල් කර ගෙන බිහි වූ වං-කුං නිකාය චීනයේ මෙන් ම සෙසු මහායානික රටවල ද ජනප්‍රිය විය.

ක්‍රියාකාරකම

චීන බෞද්ධයන් එදිනෙදා කටයුතුවල දී අනුගමනය කරන බෞද්ධ චාරිත්‍ර දෙකක් ගැන කෙටි තොරතුරු එක් රැස්කරන්න.

5.7 කොරියාවේ බෞද්ධ සංස්කෘතිය

වර්තමානයේ උතුරු කොරියාව හා දකුණු කොරියාව වශයෙන් බෙදී ඇති කොරියාව තුන් පැත්තකින් ම මහ මුහුදෙන් වට වී ඇති සුවිශාල රටකි. එහි උතුරු දේශ සීමාව වන්නේ චීනය හා රුසියාව යි. කොරියාව ලෝකයේ ප්‍රධාන බෞද්ධ රාජ්‍යයක් ලෙස එක් කලෙක පැවතුණි.

කොරියාව ගොඩබිමින් ආසියා මහද්වීපය හා සම්බන්ධ වී ඇති නිසා එහි ජනාවාස බිහිවීමේ දී මහද්වීපය ඔස්සේ සිදු වූ ජන සංක්‍රමණ වැදගත් වේ. බුදුදහමේ ආභාසය ලැබීමට පෙර කොරියාව විවිධ ජන කණ්ඩායම් මුල් කරගත් රාජ්‍ය කිහිපයකට බෙදී පැවතුණි. විවිධ භාෂා කතා කළ එම ජනතාවට පොදු ඇදහිලි ක්‍රමයක් හෝ සංස්කෘතියක් නොවීය.

5.7.1 කොරියාවට බුදුදහම පැමිණීම

කොරියානු අර්ධද්වීපයට බුදුදහම ලැබෙන අවධිය එනම් ක්‍රි. ව. හතරවන සියවස වන විට ශිල්ලා, ගෝර්යෝ, පෙක්චේ වශයෙන් ස්වාධීන රාජ්‍ය තුනකට බෙදී පැවතුණි.

ක්‍රි. ව. 372 දී ගෝර්යෝ රාජ්‍යයෙහි පාලකයා වූ සොසෙරිම් රජුගේ දෙවන රාජ්‍ය වර්ෂයේ දී සුන්දෝ නම් ඉන්දියානු භික්ෂුවක් බෞද්ධ සූත්‍ර ග්‍රන්ථ හා බුදු පිළිම කීපයක් රැගෙන වැඩම කළේ ය. අනතුරුව 381 දී තවත් ඉන්දියානු භික්ෂුන් වහන්සේ කෙනෙකු වූ මරකන්ද හිමි බෞද්ධ ධර්මයේ පණිවිඩය රැගෙන රාජ්‍යයට ඇතුළු විය. මෙසේ අවස්ථා දෙකක කොරියාවට බුදුදහම ලැබී ඇත. ඒ සඳහා යහපත් ප්‍රතිචාර ලැබීම වැඩි කල් යාමට පෙර බුදු දහමේ වර්ධනයට හේතු විය.

ශිල්ලා රාජ්‍යයට බුදුදහම හඳුන්වා දෙනු ලැබුවේ ගෝර්යෝ භික්ෂු නමක වූ මුක්හෝජා හිමි විසිනි. ඒ වන විට එහි පාලකයා වූයේ තුල්චි නම් රජු ය.

කොරියාවේ විවිධ රාජ්‍යයන්ට බුදුදහම ලැබුණු අවධියේ එම රාජ්‍යවල පැවතියේ භූතාත්ම වැනි විශ්වාස පදනම් කර ගත් ඇදහිලි ය. මහායානයේ ශාඛාවක් වූ තන්ත්‍රයානය මධ්‍ය ආසියාව හරහා චීනයට පැමිණෙන විට විවිධ ජන විශ්වාස හා සම්මිශ්‍රණය වී තිබිණ. මන්ත්‍ර සප්තකයානය හා බෝධිසත්ව වන්දනාවට එහි මූලිකත්වයක් හිමි වුණි. කොරියාවට හඳුන්වා දුන්නේ ද එම තන්ත්‍රයානයේ ම එක් අංගයකි.

කොරියාව තුළ බුදුදහම ජනප්‍රිය වූයේ ජනතාවටත් රටටත් සෞභාග්‍ය ලබා දෙන මන්ත්‍ර සප්තකයානය මුල් කර ගත් ආගමක් වශයෙනි. සමකාලීන ආසියානු මහද්වීපය හරහා එල්ල වූ සතුරු ගෝත්‍රික ආක්‍රමණවලින් පීඩිතව සිටි ජනතාවට ආක්‍රමණවලින් මිදීමේ මගක් ලෙස බෞද්ධ මන්ත්‍ර සප්තකයානය ඉතා ඉහළ තැනක් ගත්තේ ය.

ගෝර්යෝ රාජ්‍යයෙහි කොටු වූවන් රජු ක්‍රි. ව. 393 දී තම රාජ්‍යයේ සියලු දෙනා බුදුදහම ඇදහිය යුතු බවට ආඥාවක් නිකුත් කළේ ය. මීට අමතර රජෙකු ක්වාංකෙතෝ පියොංයැං නගරයෙහි බෞද්ධ විහාරස්ථාන නවයක් ඉදි කළ බවත් කොරියානු ජනප්‍රවාදවල සඳහන් වේ. මේ අවධියේ ගෝර්යෝ රාජ්‍යයෙහි භික්ෂුන් වැඩිදුර ධර්මය ඉගෙනීමට චීනයටත් චීන භික්ෂුන් ගෝර්යෝවලටත් නිතර නිතර පැමිණීමත් එහි ධර්ම ව්‍යාප්තියේ දී වැදගත් විය.

පෙක්චේ රාජ්‍යය බුදුදහම ශිෂ්‍යයෙන් පැතිරී ගිය රාජ්‍යයකි. කියුටික් නම් භික්ෂුන් වහන්සේ ඉන්දියාවට වැඩම කොට ධර්මය ප්‍රගුණ කොට නැවත පැමිණ ඇත්තේ සංස්කෘත බෞද්ධ ග්‍රන්ථ රාශියක් ද රැගෙන ය. ඒවා උන්වහන්සේ තවත් උගතුන් රැසකගේ සහාය ලබා ගෙන කොරියානු භාෂාවට පරිවර්තනය කළ අතර මෙකී කාර්යයන්ට පෙක්චේ රජුගෙන් ලැබුණු සහයෝගය ඉතා වැදගත් විය. ඔහු මාඝාත ආඥාව පැනවූ බව වාර්තාවල දැක්වේ.

600-640 කාලයේ සිටි පෙක්වේ රජු විසින් ගොඩනංවා ඇති මීරුක් විහාරය එවකට ඇත පෙරදිග රටක වූ විශාලතම බෞද්ධ විහාරය විය. කළුගලින් නිමවා ඇති මෙය අදටත් ආරක්ෂිතව පවතී.

හයවන සියවස මැද භාගය වන විට කොරියානු බෞද්ධ භික්ෂූහු ජපානයට ද බුදුදහමේ පණිවුඩය බෙදාදීමෙහි සමත් වූහ. ජපානයේ ෂෝතෙකු කුමාරයාගේ කාලයේ දී දක්නට ලැබෙන බෞද්ධ ප්‍රබෝධයට මූල පුරන ලද්දේ කොරියානු භික්ෂූන් වහන්සේ විසිනි.

කොරියානු බෞද්ධ සංස්කෘතියේ ස්වර්ණමය යුගය ඒකාබද්ධ ශිල්ප රාජ්‍ය සමය ලෙස හැඳින්විය හැකි ය. 668 -935 දක්වා පැවති ඒකාබද්ධ ශිල්ප රාජ්‍ය යුගයෙහි රජ පවුල, ප්‍රභූ පන්තිය හා පොදු ජනතාව බෞද්ධ ඉගැන්වීම්වලින් ශික්ෂිතව ගොඩනගා ගත් සාමකාමී දිවි පෙවෙත රටේ අභිවෘද්ධියට හා සෞභාග්‍යයට හේතු විය. මේ යුගයේ භික්ෂූන් වහන්සේලා මෙන් ම රජ පවුලේ උදවිය ද චීනයට ගොස් බුද්ධ ධර්මය ප්‍රගුණ කළහ.

රූපය 5.5 කොරියාවේ මීරුක් විහාරය

ගෝර්යෝ බෞද්ධ යුගයේ වැදගත් ලක්ෂණ කීපයකි

- ❖ පොදු ජනතාව අතර සාමකාමී සහජීවනය සමානාත්මතාව වර්ධනය වීම.
- ❖ සිල්වත් ගුණවත් භික්ෂූන් රාජ්‍ය උපදේශක ලෙස කටයුතු කිරීම
- ❖ විහාරස්ථාන රාජ්‍ය බදුවලින් නිදහස්වීම
- ❖ රජ පවුලේ දරුවන් සසුන් ගතවීම

918-44 රජ කළ කොරියෝ රජ සියලු දෙනා පිළිපැදිය යුතු දසවිධ සමාජ ධර්ම පද්ධතියක් ප්‍රකාශයට පත් කළේ ය. බෞද්ධ වෙහෙර විහාර බහුල ව ඉදි වූ මේ අවධියේ දී ශෙන් හා කියෙන් හික්ෂු නිකාය සමගි විය. කොරියානු ත්‍රිපිටකය ලී පුවරුවල ලිවීම ද සිදු වූයේ මෙම අවධියේ දී ය. එකී ත්‍රිපිටකය වර්තමාන හේන්සා විහාරයේ තැන්පත් කර ඇත.

කොරියාවේ හික්ෂුන් වහන්සේලා තම රට ආරක්ෂා කර ගැනීම සඳහා සිදු කරන ලද සේවාව ඉතා වැදගත් ය. ජපානය, කොරියාව යටත් කරගෙන තිබූ සමයේ තම රට නිදහස් කර ගැනීම සඳහා හික්ෂුහු පෙරමුණ ගත්හ. එහි කැපී පෙනෙන වර්තය වූයේ මනේ හික්ෂුන් වහන්සේ ය. උන්වහන්සේ විවිධ ගැහැට් මධ්‍යයේ ජනතාව ඒකරාශී කර නිදහස් අරගලයට දායකත්වය සැපයීය. උන්වහන්සේ නමින් එනම් මනේ පදනම නමින් අද ද සංවිධානයක් තිබේ. උන්වහන්සේ විසින් රචනා කරන ලද ග්‍රන්ථයක් පාසල් විෂය මාලාවට එක්කර තිබීම සුවිශේෂ කරුණකි. වර්තමානයේ හික්ෂු-හික්ෂුණි උභතෝ සංඝයා කොරියාවේ වැඩසිටින අතර ප්‍රධාන නිකාය වෝග්‍ය නිකාය යි. එය බොහෝදුරට ආරණ්‍ය නිකායක් වන අතර එහි හික්ෂුන් වහන්සේලා විවාහ දිවියට පත් නොවෙති.

රූපය 5.6 හේන්සා විහාරය

5.7.2 කොරියානු බුදුදහමේ වර්තමාන තත්වය

- ❖ බෞද්ධ ජනගහනය 25% පමණ වීම
- ❖ රාජ්‍යය අනාගමික වීම
- ❖ වෙහෙර විහාරවලට රාජ්‍ය අනුග්‍රහය නොලැබීම
- ❖ සමහර හික්ෂුන් වහන්සේලා වනගතව ධ්‍යාන වැඩීමට යොමුවීම
- ❖ තරුණ පරම්පරාව තුළ සිදුවී ඇති මතවාදී වෙනස්කම්
- ❖ බෞද්ධ සිරිත් දේශීය දේව වන්දනය සමග සම්මිශ්‍රණ වී තිබීම
- ❖ හික්ෂුණි ශාසනය වැදගත් තැනක පැවතීම

කොරියාවෙන් බෞද්ධ සංස්කෘතියට සිදු වූ සේවාව

- ❖ ත්‍රිපිටක කොරියානා ඇතුළු බෞද්ධ පොත්පත් රාශියක් බිහිවීම.
- ❖ කොරියානු භික්ෂූන්ගේ දාර්ශනික අදහස් ඇත පෙරදිග චින්තනයට බලපෑම් ඇති කිරීම.
- ❖ බෞද්ධ සංස්කෘතිය කොරියානු සංස්කෘතික උරුමය බවට පත්වීම
- ❖ බෞද්ධ ගෘහ නිර්මාණ ශිල්පයක් බිහිවීම
- ❖ සෙන් භාවනා ක්‍රමය අපරදිග රටවල ව්‍යාප්ත කිරීම

ක්‍රියාකාරකම්

1. කොරියාවට බුදුදහම ලැබෙන අවධියේ එහි පැවති රාජ්‍යය නම් කරන්න.
2. කොරියාවේ බුදු සමයෙහි වර්තමාන තත්වය කුමක් ද?

5.8 ජපානයේ බෞද්ධ සංස්කෘතිය

ජපානය පැසිපික් සාගරයෙන් හා ජපන් මුහුදින් වට වූ ප්‍රධාන දූපත් හතරකින් සමන්විත වූ ආසියාවේ නැගෙනහිර මුහුදු තීරයේ පිහිටි රටකි.

5.8.1 ජපානයේ බුදුදහම ආරම්භ වීම

ජපානය කොරියාවේ පැවති පෙක්චේ රාජ්‍යයේ මිතුරු රටක් විය. චීන ශිෂ්ටාචාරයේ ආභාසය කොරියාව හරහා ජපානයට ද ළඟා විය. ජපන් වංශකතා අනුව ක්‍රි. ව. 552 දී පෙක්චේ රාජ්‍යයේ රජු බුදු පිළිමයක් හා බෞද්ධ සූත්‍ර ග්‍රන්ථ රාශියක් ඇතුළු තුටු පඬුරු දී දූත පිරිසක් ජපානයට යවා ඇත. මේ සමග භික්ෂූ භික්ෂුණීන් පිරිසක් ද වූහ.

ජපානයට චීනයෙන් හා කොරියාවෙන් පැමිණි සංක්‍රමණිකයන් හා දූත පිරිස් නිසා හයවන සියවසේ මැද භාගය වන විට එහි සිටි ජන කොටස්වලින් හතරෙන් තුනක් ම විදේශික ප්‍රභවයක් ඇති අය වූහ. ඔවුන් සිය මවු රටේ දී බුදුදහම පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබා සිටි බවට සැකයක් නැත. මෙම ආගම මහායානය වේ. නොයෙක් බුදුවරු එහි සිටිති. මේ සියලු බුදුවරුන්ගේ ඒකාබද්ධ ප්‍රතිමූර්තිය වූයේ ශාක්‍යමුනි හෙවත් ගෞතම බුදුන් වහන්සේ ය.

කොරියාවේ පෙක්චේ රාජ්‍යයෙන් එවන ලද බුදු පිළිමය එවකට සිටි ජපන් අධිරාජ්‍යයාගේ ප්‍රසාදයට ලක් විය. එය සිය රාජ සභාවට ඉදිරිපත් කර තීරණයක් ගැනීමට සිදු විය. මොහෙබෙ හා නකතොම් කණ්ඩායම් පාරම්පරික ඡින්තෝ අනුගාමිකයෝ වූහ. බෞද්ධ ආගම පිළිගැනීම නිසා දේශීය දෙවිවරුන් කෝපයට පත් ව රටට විපතක් කරනු ඇතැයි ඔවුහු තර්ක කළහ. එහෙත් සෝගාවරු නව දහම පිළිගැනීම යෝග්‍ය යැයි තර්ක කළහ. ගැටලුවකට මැදි වූ අධිරාජ්‍යයා, බුදු පිළිමය සෝගාවරුන්ට භාර කොට පුද පූජා කරන ලෙස උපදෙස් දුන්නේ ය. මෙහිදී බුදුපිළිමයට පූජා පවත්වන්නට හික්මුණිහු ද පටන් ගත්හ.

එකල ජපානය පුරා පැතිරී ගිය වසංගත රෝගයකින් මිනිස්සු විශාල වශයෙන් මරණයට පත් වූහ. මෙය ප්‍රයෝජනයට ගත් බුද්ධාගමට විරුද්ධ වූ පාරම්පරික රදලයෝ තමන් කී පරිදි ම දෙවියන් කෝපව මේ විපත් සිදු කරන්නේ යැයි රජුට පෙන්වා දුන්හ. එවිට බුදු පිළිමය ද විහාරය ද ගිනිබත් කෙරිණි. එහෙත් වසංගත රෝගය කෙළවර නොවීය. ඒ අතර රජ මාලිගයේ කොටසක් ද ගිනි බත් වූයේ ය. බුදු පිළිම හෝ බුදුදහම විපතට හේතු නොවී යැයි තේරුම් ගත් රජ පිළිමයට නැවතත් පුද පූජා කිරීමට සෝගාවරුන්ට අවස්ථාව සලසා දුන්නේ ය. මේ අතර සෝගාවරු සෙසු ගෝත්‍ර අභිබවා දේශපාලන වශයෙන් බලවත් වූහ. ජපානය පුරා බෞද්ධ වෙහෙර විහාර ඉදිකරන්නටත් කොරියාවෙන් තව තවත් හික්මුණිහු වහන්සේලා ගෙන්වා ගන්නටත් පටන් ගත්හ. බුදු සමය ජපානයට පිවිසියේ එපරිද්දෙනි.

5.8.2 ජපානයේ බුදුදහම ව්‍යාප්ත වීම

ජපානයට පිවිසි බුදුදහම ස්ථාවර වන්නට වූයේ හතරවන සියවසේ සුයිකෝ අධිරාජ්‍යයාගේ කාලයෙහි (592 - 628) ය. මේ අධිරාජ්‍යයා යටතේ සියලු පරිපාලන කටයුතු කරගෙන ගියේ ෂෝතොකු කුමරු ය. හක්තිමත් බෞද්ධයෙකු වූ ඔහු බුදුදහම විෂයෙහි කළ උසස් මෙහෙවර නිසා ම ජපානයේ අශෝක ලෙස ද හැඳින්වෙයි. ජපන් ජාතිකයින් ත්‍රිවිධ රත්නයට හක්තිමත්ව ගෞරව කළ යුතු යැයි ඔහු නියෝග කළේ ය.

බුදුදහම ජපානයට හඳුන්වා දුන් අවදියේ එය ව්‍යාප්ත වූයේ ලෞකික සැප සම්පත් හා අපල උවදුරු දුරු කිරීමේ මහානුභාව සම්පන්න සූත්‍ර සමූහයක් වශයෙනි. එය ජීවන දර්ශනයකින් යුත් අගය කළ යුතු ආචාර ධර්ම පද්ධතියක් ලෙස ජපානයට හඳුන්වා දුන්නේ ෂෝතොකු කුමරු විසිනි. බෞද්ධ විවරණ ග්‍රන්ථ කීපයක් ද රචනා කළ ඔහු විහාරාරාම රාශියක් ජපානය පුරා ඉදි කරවී ය. සුප්‍රසිද්ධ ෂී කෙන්තොජි (චතුර්වේද රාජ) විහාරය ෂෝතොකු කුමරුගේ උනන්දුවෙන් ගොඩනැගුණකි. වර්තමාන ඔසාකා නගරයේ ජනාකීර්ණ විදි ප්‍රදේශ හඳුන්වනු ලබන්නේ මෙම විහාරයේ නමිනි. ෂෝතොකු කුමරුගේ විශිෂ්ට සේවාව නිසා ජපන් බෞද්ධයින් විසින් ඔහු අදත් අවලෝකිතේෂ්වර බුදුන්ගේ අවතාරයක් ලෙස පුදයි.

ක්‍රියාකාරකම

ෂෝතෙකු කුමරුගෙන් ජපන් බුදු දහමේ දියුණුවට ඉටු වූ සේවා දෙකක් ලියන්න

ජපන් බෞද්ධ ඉතිහාසයේ මිලඟ වැදගත් අවදිය එළඹියේ ක්‍රි. ව. අටවන සියවසේ භාරා යුගයේ දී ය. මේ යුගයේ වැදගත් අධිරාජයකු වූ ෂෝවූ බුදු සමය රාජ්‍ය ආගම බවට පත් කළේ ය. තව ද ඔහු විසින් භාරාහි තෝදයිජ් ආරාමයේ යෝධ දයිබුක්සු බුද්ධ ප්‍රතිමාවක් ද කරවන ලදී.

රූපය 5.7 දයිබුක්සු බුද්ධ ප්‍රතිමාව

මෙම රජු දවස හික්ෂු-හික්ෂුනින් උදෙසා රට පුරා කොකුබුඤ්ජ් නමින් ආරාම පද්ධතියක් ද ඉදි කරවීය. මෙමගින් ජනතාව එකමුතු කිරීම රජුගේ අරමුණ වූවත් මේවාහි වැඩ විසූ හික්ෂු-හික්ෂුනිහු රාජ්‍ය අනුග්‍රහය නිසා ම විනය අතින් පිරිහුණු පිරිසක් බවට පත් වූහ. එය ඉඩම් හිමි ධනපති පන්තියක ස්වරූපයක් ඉසිලිය යි සඳහන් වේ.

මෙසේ බලවත් වූ හික්ෂු-හික්ෂුනින් රාජ්‍ය පරිපාලනය කෙරේ ඇති කළ බලපෑම හේතු කොට ගෙන රාජධානිය කියෝතෝවට (ටෝකියෝ) ගෙන යන්නට පවා සිදු විය.

නව අගනුවර ආරාම ඉදි කිරීම පිළිබඳ ව සීමාවන් පනවා තිබුණ ද ජනතාව තුළ වූ ආගමික උද්ඝෝෂණ හේතුකොට ගෙන එය අසාර්ථක ප්‍රයත්නයක් විය. තරුණ භික්ෂූන් වහන්සේලා කියෝතෝව අසල ආරාම ඉදිකළ නමුත් ඊට රජුගේ විරෝධයක් එල්ල නොවී ය.

ජපානය තුළ කෙමෙන් වැඩි දියුණුවට පත් වූ බුදු සමයෙහි විශේෂ සිදුවීමක් ක්‍රි. ව. දහවන සියවසේ දී සිදු වූයේ ය. එකී විශේෂත්වය වූයේ ජපන් ජන ජීවිතය කෙරේ බලපෑමක් ඇති කළ සෙන් බුදු සමය බිහිවීම යි.

සෙන් බුදුදහම මුලින් ම බිහි වූයේ චීනයේ ය. එයට දායක වූයේ බෝධිධර්ම නම් ඉන්දීය භික්ෂුවයි. 1211 දී චීනයට ගොස් සෙන් බුදුදහම මැනවින් හැදෑරූ එයිසයි සහ දෝගෙන් නම් භික්ෂූන් වහන්සේලා ජපානයට සෙන් දහම ගෙන ආහ. “සෙන් බුදුදහම ආත්මාවබෝධය යි” යන්න ථේරවාදී බුදුදහමේ ඉගැන්වෙන ස්වයං අවබෝධය යන්න හා තරමක් දුරට සැසඳෙන බව බොහෝ දෙනෙකුගේ විශ්වාසය වේ. ථේරවාදී ඥාන හෙවත් ධ්‍යාන යන්න සෙන් බවට පත් වී ඇත. වර්තමානයෙහි ජපානය පුරා පිහිටි සෙම්මොන් දෝපෝ නමින් හැඳින්වෙන සෙන් භාවනා මධ්‍යස්ථාන එහි ජනයා අතර අතිශයින් ම ජනප්‍රිය වී ඇත.

ජපානය තුළ වර්තමානය වන විට භික්ෂු නිකාය ගණනාවක් ඇත. මෙසේ ජපානයේ සංවර්ධනය වූ සෙන් බුදුදහම වර්තමාන කොරියාව ප්‍රමුඛ රටවල ප්‍රධාන ආගමික සංවිධානය බවට පත්ව ඇත.

ක්‍රියාකාරකම

සෙන් බුදුදහම මගින් ජපන් සමාජයට ලබා දුන් දායාද පෙන්වා දෙන්න.